

Les 116 – Antwoorden

Opdracht 1: Vervoeg het werkwoord (Ver)tonen (*to show*), הָרָאָה {hèráh} [hif'il].

Persoon	Tegenwoordige tijd	Verleden tijd	Toekomende tijd	Persoon
Ik (m)	מֵרָאָה marèh	הִרְאִיתִי hèretie	אֲרָאֶה arèh	אֲנִי
Ik (v)	מֵרָאָה maráh	הִרְאִיתִי hèretie	אֲרָאֶה arèh	אֲנִי
Jij (m)	מֵרָאָה marèh	הִרְאִיתָ hèreta	תֵּרָאֶה tarèh	אַתָּה
Jij (v)	מֵרָאָה maráh	הִרְאִיתְּ hèret	תֵּרָאִי tarie	אַתְּ
Hij	מֵרָאָה marèh	הִרְאָה hèráh	יֵרָאֶה yarèh	הוּא
Zij	מֵרָאָה maráh	הִרְאָתָה hèr ^a táh	תֵּרָאֶה tarèh	הִיא
Wij (m)	מֵרָאִים mariem	הִרְאִינוּ hèrenoe	נֵרָאֶה narèh	אֲנַחְנוּ
Wij (v)	מֵרָאוֹת marot	הִרְאִינוּ hèrenoe	נֵרָאֶה narèh	אֲנַחְנוּ
Jullie (m)	מֵרָאִים mariem	הִרְאִיתֶם hèretem	תֵּרָאוּ taroe	אַתֶּם
Jullie (v)	מֵרָאוֹת marot	הִרְאִיתֶן hèreten	תֵּרָאוּ taroe	אַתֶּן
Zij (m)	מֵרָאִים mariem	הִרְאוּ hèroe	יֵרָאוּ yaroe	הֵם
Zij (v)	מֵרָאוֹת marot	הִרְאוּ hèroe	יֵרָאוּ yaroe	הֵן

Gebiedende wijs: m: הִרְאָה hareh ,v: הִרְאִי harie, meervoud: הִרְאוּ haroe, infinitief: לְהִרְאוֹת l^eharot

Opdracht 2: Plaats uitspraaktekens(puntjes), vertaal de conversatie en geef de uitspraak:

- אֲנִי הַצֵּלְמָנוּעַ שֶׁל הַחֲבֵר שְׂלִי zèh hatzalmáno'a shèl hacháver shèlie
'Dit is de-filmcameravan de-vriend van-mij', dit is de filmcameravan mijn vriend
- ♦ אֲנִי רוֹצֵה לָלֶכֶת לַקּוֹלְנוֹעַ I^anie rotzèh lálèchèt laqolnoa Ik (m) wil naar de bioscoop [gaan]
- אֲנִי רוֹצֵה לְתַאֲטְרוֹן בְּקֶרֶב I^anie rotsáh latteatron b^eqárov Ik (v) wil binnenkort naar het theater
- ♦ הַתַּאֲטְרוֹן יָקָר מְדִי בְּשִׁבְלִי hatteatron yáqár midday bishvilie Het theater is te duur voor mij
- אֲנִי אֶף פְּעַם לֹא הוֹלְכֶת לַקּוֹלְנוֹעַ I^anie af pa'am lo holèchèt laqolno'a Ik ga nooit naar de bioscoop
- ♦ אֲנִי הוֹלֵךְ לַקּוֹלְנוֹעַ מְדִי פְּעַם I^anie holech laqolnoa midday pa'am Ik ga naar de bioscoop af en toe
- הַקּוֹלְנוֹעַ הוּא קְרוֹב haqqolno'a hoe qárov De bioscoop is dichtbij
- ♦ הַקּוֹלְנוֹעַ מֵרָאָה סְרֵט יָפֵה haqqolnoa marèh sèrèt yafèh De bioscoop vertoont een mooie film
- סִפֵּר לִי אֶת שֵׁם הַסְּרֵט saper li èt shem hassèrèt Vertel mij de naam [van de] film
- ♦ שִׁכַּחְתִּי אֶת הַשֵּׁם sháchachtie èt hashem Ik ben de naam vergeten/lk vergat de naam
- מִי־הִיא הַכּוֹכֶבֶת הַזֹּאת mihie hakochèvèt hazot? Wie is die filmster?
- ♦ אֲנִי לֹא יוֹדֵעַ אֶת הַשֵּׁם שֶׁל הַשַּׁחֲקָנִית הַזֹּאת I^anie lo yode'a èt hashem shèl hashachqániet hazot
Ik weet de naam van die actrice niet
- קָבַר רְאִיתִי אֶת הַסְּרֵט kvar rá'itie èt hassèrèt Ik heb de film al gezien

Les 117 – Judaïca 28 – Holocaust Gedenkdag

De datum 27 januari is in november 2005 door de Verenigde Naties aangewezen als *International Holocaust Remembrance Day*, internationale gedenkdag van de Holocaust, waarin 6 miljoen Joden, 1 miljoen Roma, 250.000 geestelijk of lichamelijk zieken en 9000 homoseksuele mannen werden omgebracht. Het is de datum, waarop in 1945 het concentratiekamp Auschwitz-Birkenau in Polen, het grootste werk- en vernietigingskamp, werd bevrijd door het Russische leger. Een groot aantal landen heeft deze datum overgenomen als gedenkdag van de Holocaust; Israël heeft gekozen voor Yom HaShoa op een andere datum, 27 Nissan, in april/mei, en gedenkt op 27 januari de strijd tegen het antisemitisme

Hét lied, dat verbonden is met de reis naar de concentratiekampen, is *Ani ma'amin*, Ik Geloof. Veel Joodse groepen, die een bezoek brengen aan het voormalige vernietigingskamp Auschwitz, zingen dit lied (tot ergernis van de Poolse gidsen en bewakers).

Het lied is gebaseerd op een samenvatting van de twaalfde van de dertien Grondbeginselen van het Geloof, geformuleerd door de Rambam in zijn Commentaar op de Mishna (tractaat Sanhedrin 10:1). Rambam is de gebruikelijke afkorting van de naam van de grote Joodse filosoof Rabbi Moshe ben

Maimon, oftewel Maimonides, die de wetten van de Torah heeft gecodificeerd en uit de Torah de Dertien Fundamentele Principes van het Jodendom heeft geformuleerd, de fundamentele waarheden en grondslagen van de Joodse religie. Hij leefde van 1138 tot 1204.

Het lied wordt gezongen op diverse melodieën, afhankelijk van de context en situatie. De door de Holocaust bekend geworden melodie zou afkomstig zijn van Reb Azriel David Fastag uit Warschau of omgeving, die gezegend was met een prachtige stem en welluidende melodieën maakte voor de Joodse gebeden voor de hoge feestdagen in de synagoge van Modzitz. Hij was een eenvoudige man, die zijn brood verdiende met een kleine kledingwinkel, maar zijn geluk en vervulling kwam uit een andere bron, de wereld van de Chassidische muziek.

Donkere wolken begon de hemel van Europa te bedekken - de wolken van het nazisme. Ondanks de verschrikkelijke decreten, de gele ster op hun jas en de getto's konden de meeste Joden niet doorgronden wat hen zou overkomen. Slechts enkelen slaagden erin om te ontsnappen aan de klauwen van de nazi-bezetting.

Ondertussen werden in Polen dagelijks tienduizenden Joden in veewagens afgevoerd naar hun dood. Midden in de nacht werden ze in Warschau opgeschrikt uit hun warme bedden, de mannen werden gescheiden van hun vrouwen, kinderen losgerukt uit de armen van hun ouders. De ouderen werden vaak ter plaatse doodgeschoten. De Joden werden verzameld en in die treinen afgevoerd naar een plek waar hun bestaan geen probleem meer zou vormen voor de nazi's - naar Auschwitz, Treblinka, Majdanek.

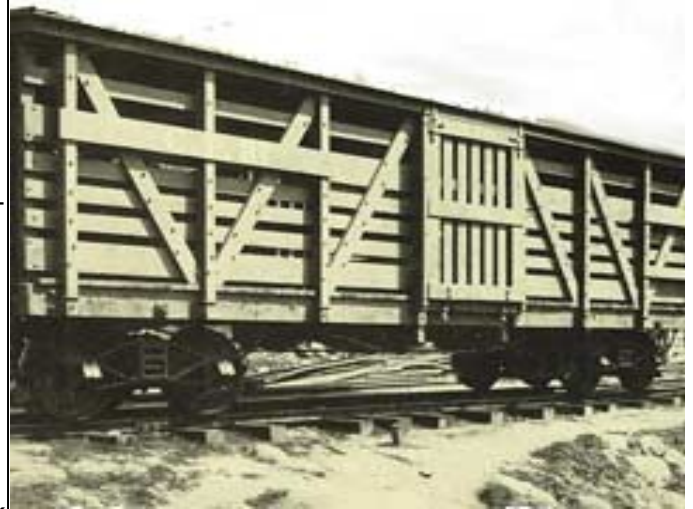
In de overvolle wagons, boven het gekletter van de wielen, klonken de geluiden van de hijgende, zuchtende, huilende en stervende mensen. Maar in een van die wagons, op weg naar het beruchte vernietigingskamp Treblinka, was het geluid van zingen te horen.

Temidden van al dit lijden besteedde de Modzitzer Chassid, Reb Azriel David Fastag, geen aandacht aan iemand anders in de trein. In zijn geest stond hij bij de gebedslessenaar naast zijn Rebbe op Jom Kippoer, en hij leidde het gebed voor de Rebbe en alle chassidiem

Plotseling kwamen hem de woorden voor ogen van de twaalfde van de Dertien Principes van Joodse geloof: Hij sloot zijn ogen, mediteerde over deze woorden en dacht: 'Juist nu, als alles verloren lijkt, wordt het geloof van een Jood op de proef gesteld.'

Het duurde niet lang voordat hij een rustige melodie

op deze woorden ging neuriën. Daar, te midden van de dood en wanhoop in de trein naar Treblinka veranderde de Chassid in een krachtig lied, uit zijn bebloede longen klonk het lied van de eeuwigheid van het Joodse volk. Hij was zich niet bewust van de stilte in de veewagen, en van de honderden oren die aandachtig in verbazing luisterden. Hij hoorde ook de stemmen niet toen die geleidelijk instemden met zijn lied, eerst rustig, maar al snel luider en luider. Het lied verspreide zich van wagon naar wagon. Elke mond die nog kon ademen zong mee met Reb Azriel Dovid's *Ani Ma'amin*.

Toen Reb Azriel David zijn ogen opende en de zingende trein zag, was het alsof hij uit een droom ontwaakte. Zijn ogen waren rood van het huilen, zijn wangen nat van tranen. Met een verstikte stem riep hij uit: 'Ik zal de helft van mijn deel in Olam Habbah (de Komende Wereld) geven aan wie mijn lied naar de Modzitzer Rebbe kan overbrengen!'

Een gedempte stilte daalde neer in de trein. Twee jonge mannen beloofden het lied tegen elke prijs naar de Rebbe te brengen. De een klom op de ander, en vond een scheur in het dak van de trein, brak die open tot een gat waardoor hij kon ontsnappen. Met zijn hoofd onder de blote hemel, zei hij: 'Ik zie de blauwe hemel boven ons, de sterren fonkelen en de maan kijkt naar mij.'

'En wat hoor je?' vroeg zijn metgezel. 'Ik hoor de engelen daarboven *Ani Ma'amin* zingen, en het stijgt op naar de zeven hemelen!' antwoordde de jongeman.'

Ze namen afscheid van hun broeders en zusters in de trein, en sprongen na elkaar van de trein. Eén was op slag dood na de val, de andere overleefde

het, en droeg de melodie mee in zijn geheugen. Hij vond uiteindelijk zijn weg naar het land Israël, en de muziek werd per post gezonden naar de Modzitzer, Rebbe Shaul Yedidya Elazar, in New York.

Nadat de Modzitzer Rebbe, die bij het uitbreken van de oorlog uit Polen was ontkomen, de muziek had ontvangen en Reb Azriel Dovid's *Ani Ma'amin* voor hem was gezongen, zei hij: 'Toen zij *Ani Ma'amin* zongen in de dodentrein, schudden de pijlers van de wereld. De Almachtige zei: 'Steeds wanneer de Joden *Ani Ma'amin* zullen zingen, zal Ik de zes miljoen slachtoffers gedenken en medelijden hebben

met de rest van mijn volk.'

Er wordt gezegd, dat op de eerste Jom Kippoer dat de Modzitzer Rebbe het *Ani Ma'amin* zong, er duizenden Joden in de sjoel waren. De hele gemeente barstte in tranen uit, dat als het water in de poel van tranen en bloed van het Joodse volk viel. De melodie verspreidde zich al snel over de hele Joodse wereld.

'Met deze niggoen,' zei Rebbe Shaul Yedidya Elazar, 'ging het Joodse volk naar de gaskamers. En met deze niggoen, zullen de Joden de Messias begroeten.'

Woordenschat

אמן	imen [pi'el]	Trainen, oefenen; voeden
אמן, אומן	oemman [poe'al]	Getraind worden; gevoed worden
אמנה, אומנה	omnáh (v)	Opvoeding
אומן	oemán (m)	Handwerksman, ambachtsman
אמנות, אומנות	oemánoet (v)	Handwerk
אמן	omán (m)	Artiest, kunstenaar
אומנות, אמנות	ománoet (v)	Kunst
אמנותי	ománoetie (bn)	Artistiek
אמן	ámen (bw)	Amen! Zo zij het!
אמן	emoen (m)	Geloof, vertrouwen
אמונה	èmoenáh (v)	Geloof, vertrouwen
אמין	ámien (bn)	Betrouwbaar, loyaal, geloofwaardig
אמינות	aminoet (v)	Betrouwbaarheid, loyaliteit, geloofwaardigheid
אמנה	amánáh (v)	Overeenkomst, verdrag, conventie
האמין	hè'èmien [hif'il]	Geloven, vertrouwen
האמנה	ha'amánáh (v)	Accreditering (van een gezant)
כתב האמנה	k'etáv ha'amánáh	Geloofsbrief (van een gezant)
אף	af (vw)	Ook
אף-על-פי [ש...]	af al pi [shè...]	Ofschoon, hoewel, ook indien
ביאה	biyáh (v)	Komst, ingaan, het komen. (Zie les 115)
התמהמה	hitmáme'ah [hit'pael]	Dralen, talmen. <i>Een lastig werkwoord, waarvan we voor opdracht 3 de toekomstige tijd nodig hebben. Daarna weer snel vergeten.</i>
משיח	máshi'ach (m)	Messias, gezalfde
עם זה, עם זאת	im zèh, im zot (m, v)	Ondanks dit, indien dit
שלם	shálem (bn)	Volledig, geheel. Van שלם {shálam}, volledig zijn; les 106.

Opdracht 0: Beluister het lied Ani Ma'amin:

www.youtube.com/watch?v=15x9T0pGvyg sterke melodie, met uitspraak, aanbevolen.

www.youtube.com/watch?v=I0PBoDH4ZTI, met Hebreeuwse tekst en uitspraak.

www.youtube.com/watch?v=dr9e639d1Js

Met beelden en teksten van de holocaust, o.a. Auschwitz, Anne Frank.

www.youtube.com/watch?v=9GU0HYvWl3s

Met beelden van alle ballingschappen van het Joodse volk.

www.youtube.com/watch?v=giQxG9nhANY,

Met een relaas over het ghetto van Warschau en het ontstaan van de melodie.

Opdracht 1: Vervoeg het werkwoord, הַאֲמִין *hè'èmien* [hif'il] Geloven. Kijk bij [les 43](#) en controleer jezelf op de website www.hebrewatmilah.org/maskilon1/index.htm bij אמן

<i>Persoon</i>	<i>Tegenwoordige tijd</i>	<i>Verleden tijd</i>	<i>Toekomende tijd</i>	<i>Persoon</i>
Ik (m)	אָנִי
Ik (v)	מֵאֲמִינָה <i>ma'amináh</i>	הֵאֲמַנְתִּי <i>hè'e'mantie</i>	אֲאֲמִין <i>a'amien</i>	אָנִי
Jij (m)	אַתָּה
Jij (v)	אַתְּ
Hij	הוא
Zij	היא
Wij (m)	אֲנַחְנוּ
Wij (v)	אֲנַחְנוּ
Jullie (m)	אַתֶּם
Jullie (v)	אַתֶּן
Zij (m)	הֵם
Zij (v)	הֵן
Gebiedende wijs: m:		, v:	, mv:	Infinitief: לְהֵאֲמִין <i>le'ha'amien</i>

Opdracht 2: Geef de uitspraak en de vertaling van de tekst van het twaalfde van de dertien Grondbeginselen van het Geloof, waarop dit lied is gebaseerd.

- אָנִי מֵאֲמִין בְּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה
-
- בְּבִיאת הַמְּשִׁיחַ
-
- וְאֵף עַל פִּי שְׂיִתְמַהֵמָה
-
- עִם כָּל זֶה אָנִי מֵאֲמִין
-
- עִם כָּל זֶה אֶחָכָה לוֹ
-
- בְּכָל יוֹם שְׂיִבוֹא
-

Deze Introductie cursus Hebreeuws behoort bij de Israël-weekbrief.
Bronnen: http://www.chabad.org/library/article_cdo/aid/107781/jewish/Ani-Maamin-I-Believe.htm (tekst);
http://www.chabad.org/library/article_cdo/aid/107189/jewish/Ani-Maamin.htm (ontstaan van de melodie);
http://en.wikipedia.org/wiki/Ani_Ma%27amin, <http://hebrewsongs.com/?song=animaamin> (Engelse tekst)
Zie ook: www.yadvashem.org; <https://sites.google.com/site/hebreeuwseliederen/ani-ma-amin> (muziek)
<http://eteacherhebrew.com/articles/The--Holocaust>